

Obsah

Quia memoria	9
Január	15
Február	20
Marec	24
Apríl	30
Máj	35
Jún	41
Júl	45
August	50
September	54
Október	58
November	62
December	65
Zoznam provinciálnych predstavených	72
Zoznam predstavených slovenského komisariátu	74
Zoznam pezinských predstavených	75
Zoznam bratislavských predstavených	78
Zoznam holičských predstavených	81
Zoznam 28 historických kláštorov rakúsko-uhorskej provincie v 18. storočí	82
Menný register	85
Použitá literatúta	90

Quia memoria...

Ordinácie generálnych kapitúl ukladajú jednotlivým kapucínskym bratstvám povinnosť sláviť sväté omše za zosnulých bratov¹ a v slovenskej provincii patrí medzi úctyhodné zvyky spomenúť si každodenne pri spoločných modlitbách na zomrelých bratov, príbuzných a dobrodinco. A práve tomuto účelu ma slúžiť aj tento Nekrológ slovenskej provincie menších bratov kapucínov, ktorá je zasvätená Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie.

Prvé stopy kapucínov na slovenskom území možno zaznamenať priebežne už od 15-ročnej vojny (1593 – 1606). *Lexicon Capuccinum* uvádza, že „prví kapucíni, ktorí pôsobili na území Uhorska, boli vojenskými kaplánmi pri protitureckom ťažení v roku 1595“.² Plánované usídlenie kapucínov v Uhorsku začiatkom 40-tych rokov 17. storočia, ktoré bolo požehnané pápežom Urbanom VIII. a manažované pražským provinciálom rakúsko-českej provincie Samuelom Plzeňským, však stroskotalo vďaka pretrvávajúcemu tureckému nebezpečenstvu, nevôli protestantov a neznalosti jazyka. Kvôli vojnovému stavu úspešne nedopadol ani pokus grófa Pálfiho. Ten požiadal rakúsko-českú provinciu o založenie kláštora v Uhorsku, ktorá vyslanie bratov v roku 1646 schválila, no nakoniec nere realizovala.

1) Ordinácie generálnych kapitúl menších bratov kapucínov 3/2.1. In: *Konštitúcie menších bratov kapucínov*. Bratislava: Kapucíni na Slovensku, 2015.

2) *Lexicon Capuccinum. Promptuarium historico-bibliographicum Ordinis fratrum minorum capuccinorum (1925 – 1950)*. Romae: Bibliotheca Collegii internationalis S. Laurentii Brundusini, 1951, s. 774.

Hoci má samotná slovenská provincia pomerne krátku históriu, keďže bola dekrétom generálneho ministra Roberta Flavia Carrara kreovaná len 24. októbra 1987, jej história je súčasťou bohatých dejín rakúsko-uhorskej provincie, ktorej boli slovenské kláštory organickou súčasťou. Až odčlenenie rakúsko-uhorskej provincie v roku 1672 od česko-rakúskej provincie, ktorá bola založená už v roku 1618, vytvorilo priaznivé podmienky pre založenie kláštorov v Uhorsku.³

Ako k tomu nakoniec došlo? Žiadosť o založenie nových kláštorov v Uhorsku adresoval pápežovi Klementovi X. cisár Leopold I. a pápež následne dekrétom „Exponi nobis“ z 15. septembra 1673 udelil generálnemu predstavenému Štefanovi z Ceseny súhlas so založením kláštorov v Bratislave a Pezinku. A tak, hoci sa už pred rozdelením česko-rakúskej provincie uvažovalo o založení kláštorov v Bratislave a Óvári, prvé kapucínske usídlenie v Uhorsku sa napokon uskutočnilo 10. júna 1674 v Pezinku a o dva roky neskôr, 18. júla 1676, ho nasledovala Bratislava. Ďalšími miestami, kde sa usídlili kapucíni ešte v priebehu 17. storočia, boli na dnešnom maďarskom území v roku 1692 Budín, v roku 1695 Mór a v roku 1698 Mosonmagyaróvár. Založenie tretieho kláštora na slovenskom území v Holíči sa uskutočnilo až 2. júla 1756.⁴ Holíčsky kláštor však bol zrušený jozefinskými reformami v roku 1786.

Ďalšie organizačno-správne zmeny na slovenskom území od rážali politicko-geografický vývoj po prvej svetovej vojne a po zániku Rakúsko-uhorskej monarchie a prebiehali pomerne rýchlo: 31. decembra 1921 sa stali slovenské kláštory súčasťou novozriadenej viedenskej provincie a už 12. januára 1923 boli oba slovenské kláštory podriadené priamo generálnemu ministrovi. V roku 1927 bol zriadený slovenský komisariát pod vedením holandských bratov a len o päť rokov neskôr, 30. novembra 1932, boli slovenské

3) Po rozdelení zostalo českej provincii 20 kláštorov a novovzniknutú rakúsko-uhorskú provinciu tvorilo 17 kláštorov.

4) Bližšie porov. Ladislav Tkáčik, *Kapucíni na Slovensku*. Bratislava: Vydavateľstvo Mínor, 2017.

kláštory začlenené do českomoravskej provincie. Tá bola s účinnosťou od 18. októbra 1935 premenovaná na československú provinciu. 26. novembra 1941 bol však opätovne zriadený slovenský komisariát, ktorý bol 12. augusta 1949 zasvätený Nepoškvrnenému Srdcu preblahoslavenej Panny Márie. V roku 1981 bol slovenský komisariát transformovaný na tzv. generálnu viceprovinciu. Dnes má slovenská provincia 67 bratov, z ktorých je 42 vysvätených za kňazov. Provincia má 7 kláštorov a domov na Slovensku a jeden na Islande.

Nekrológ slovenskej provincie teda zohľadňuje túto bohatú históriu. Bývalý generálny minister rádu Roberto Flavio Carraro vo svojom okružnom liste z 25. marca 1994 píše, že: „Rýchle kultúrno-sociálne premeny,... nás nútia podvedome a citlivo vnímať každé svedectvo, ktoré prichádza z veľkej diaľky a ktoré tvorí naše korene... V kruhoch samotnej Cirkvi sa prehodnocuje nesmierne historicko-umelecké dedičstvo, ktoré je plodom a svedectvom jej viery a jej kultúry, a ktorého hodnotenie nechce len zachovávať toto dedičstvo, ale ho aj zhodnotiť z pohľadu filologickej a kritickej lektúry. Pochopiteľne, že povedomie nutnosti inkulturácie nás presvedča, že mnohé veci, ktoré vlastnime a ktoré nás sprevádzajú v každodennom živote, sú obzvlášť významné a dožadujú sa z našej strany záujmu i starostlivosti. Taktiež preto, lebo to nie sú len ‚veci‘, ale aj ‚hodnoty‘.“⁵

A ďalej nalieha: „Je urgentné ako nikdy predtým, aby sa chránili a uchovali pri živote kultúrne svedectvá, ktoré nám zanechali naši spolubratia. Akákoľvek snaha o záchranu a zachovanie má začať starostlivým štúdiom a poznaním, zhromaždením a spracovaním inventáru nášho kultúrneho dedičstva... To, čo nám zanechali naši bratia, nech je považované za *hodnotu* predovšetkým pre svoju nezastupiteľnú úlohu svedectva o živote a aktivitách našich bratov kapucínov, a tiež preto, že sa jedná o Boží dar, ktorého

5) Roberto Flavio Carraro, *Starostlivosť o kultúrne hodnoty nášho rádu. Okružný list č. 22*. Rím: 25. marec 1994, s. 1.

sa nám dostalo ich prostredníctvom...“⁶ A tak to najdôležitejšie, čoho je tento nekrológ svedectvom, je, že neobsiahnutelné tajomstvo života, ktoré žil tento veľký zástup kapucínov spojených so slovenskou krajinou, predchádza a určuje aj našu prítomnosť a budúcnosť. Identita totiž predpokladá pamäť a „kreatívna vernosť charizme Menších bratov kapucínov vyžaduje, aby sme s láskou opatrovali a rozvíjali duchovné dedičstvo nášho bratstva“⁷.

Relevantné údaje boli do nekrológu zaradené na základe starších provinčných prameňov, spravidla rukopisných a latinských, a následne boli križovo overované. Štruktúra 474 záznamov je jednoduchá: Mená bratov, ktorí pochádzali zo slovenského územia alebo sú pochovaní na jeho území, sú chronologicky zoradené podľa dňa úmrtia a roku úmrtia. V nekrológu teda nie sú uvádzaní bratia, ktorí hoci žili istý čas v slovenských kláštoroch, nepochádzali zo Slovenska a zomreli v kláštoroch mimo jeho územia⁸ a tí, ktorí rád opustili. Latinské prídomky, teda lokalizácie pôvodu, boli preložené z latinčiny a aktualizované. V prípade neschopnosti identifikovať latinský miestny názov, bol tento ponechaný v pôvodnom latinskom znení a v kurzíve. V prípade všeobecnejších národných určení, sú tieto preložené a ponechané v úvodzovkách. Pred menom je uvedená archaická skratka „P.“ alebo „Fr.“, ktorá určuje, či išlo o brata vysväteného za kňaza alebo nie. Za menom je uvedený vek života zosnulého brata a doba jeho života v ráde – v prípade, že boli dohľadateľné. Nasleduje rok úmrtia a miesto pochovania. Pokiaľ pri mieste pochovania nie je uvádzaný „cintorín“, ide s vysokou pravdepodobnosťou o pochovanie v krypte kláštorného kostola. Tieto základné záznamy niekde dopĺňa údaj o tom, či išlo o exprovinciála, študenta alebo iný výnimočný a relevantný údaj. Tam, kde to bolo dohľadateľné, sú doplnené aj údaje o narodení,

6) Roberto Flavio Carraro, *Starostlivosť o kultúrne hodnoty nášho rádu. Okružný list č. 22*, s. 3.

7) *Konštitúcie* 6, 1.

8) S výnimkou predstavených slovenského komisariátu označených *.

vstupe do rádu, večnej profesii a prijatí kňazskej vysviacky, prípadne aj kratšia životopisná čiara.

Ako príloha nekrológu sú uvedené zoznamy provinciálnych ministrov, zoznamy predstavených slovenského komisariátu, zoznamy predstavených jednotlivých historických kláštorov na slovenskom území a zoznam historických kláštorov rakúsko-uhorskej provincie.

Na tomto mieste je nutné v prvom rade poďakovať priekopníckej a imponantnej práci kapucína Jakubarafaela Pataya, ktorý v roku 2005 vydal „ad usum privatum“ prvú edíciu nekrológu slovenskej provincie.⁹ Základným prameňom jeho edície bolo *Necrologium Baziniense Prov. Austriaco-Hungaricae* z roku 1769 (v prepise z roku 1870). Rovnako musím poďakovať za predbežnú revíziu nekrológu Mgr. Mariánovi Babirátovi, pracovníkovi Štátneho archívu v Bratislave, docentkám Erike Juríkovej, filologičke z Katedry klasických jazykov Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave a Erike Brodňanskej z Prešovskej univerzity za preklad latinskej slovnej hračky z úvodného listu historického pezinského nekrológu a tiež recenzentke profesorky Marte Dobrotkovej z Katedry histórie Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. V neposlednom rade však patrí mimoriadna vďaka môjmu spolubratovi kapucínovi Dr. Tomášovi Koncovi z pezinského kláštora, ktorý sa napriek mnohorakému nepochopeniu a chýbajúcej inštitucionálnej podpore už dve desaťročia úporne a poctivo stará o záchranu pozostalosti bratov a historický archív provincie, ktorý sídli v pezinskom kláštore. Bez jeho neoceniteľnej opatery by toto nesmierne historické bohatstvo bolo, žiaľ, v mnohých prípadoch zabudnuté, či až dokonca zničené.

Ladislav Tkáčik OFMCap

9) Jakubrafael Patay, *Nekrológ* [online]. Dostupné z <http://kapucini.sk/kto-sme/historia/nekrolog/> [cit. 14. 6. 2018].